

[Elin Appel.]

lig, at dette Forslag er forladt; det forekommer mig rimeligt, ja, jeg vilde oven i Købet foreslaa Afgiften pr. Laaner forhøjet til 25 Øre, hvilket vilde give den samme Sum, som det nuværende Lovforslag arbejder med. Jeg begrundet det med, at jeg finder det rimeligt, at det er den enkelte Laaner, der saaledes selv yder Forfatterne deres Vederlag, simpelt hen fordi vi har godt af en Gang imellem at betale for de Goder, vi faar. Og dog er det ingen Betaling. Ingen vil kunne paastaa, at 25 Øre aarligt er Betaling for at laane lige saa mange Bøger, man vil. Der er heller ingen, der vil undlade at laane paa Grund af de 25 Øre, som ingen vil regne med som en aarlig Udgift. Jeg kan derfor ikke give det ærede Medlem Hr. Chr. Christiansen Ret i, at det vilde betyde et Afbræk i Bibliotekernes Virksomhed. Desuden vil jeg gerne have Lov til at nævne, at denne lave Laanergift heller ikke vilde stride imod Biblioteksloven, hvis § 2, Stk. d, lyder saaledes: „Adgang til Hjemlaan fra Biblioteket skal vederlagsfrit eller mod et mindre Vederlag gives alle Beboere inden for dets Virkeomraade.“ Jeg er klar over, at denne Vej maaske ikke mere er farbar, og selv om jeg altsaa personlig vil beklage det, indrømmer jeg naturligvis, at det væsentlige er dette, at Beløbet skaffes til Veje, og at det Gode, at Forfatterne faar det nævnte Beløb, er af overvejende Betydning i Forhold til Problemet, hvorfra Pengene tages.

Tilbage staar saa Fordelingen af Beløbet. I Bemærkningerne til Lovforslaget foreslaas eventuelt en særlig Fond oprettet, som eventuelt skal bestyres sammen med Dansk Forfatterfond. Jeg finder det rimeligt, at dette bliver Tilfældet, saaledes at hele Summen henvises til Fordeling af Dansk Forfatterfond, som i Forvejen bestyrer Boghandlernes Afgift af Læsekredsbøger, der beløber sig til 60 000—70 000 Kr. aarligt. I saa Fald maatte Dansk Forfatterfond suppleres med Repræsentanter for Bibliotekerne. Det kunde dog ogsaa tages under Overvejelse, om ikke det Udvalg, der kaldes Undervisningsministeriets staaende raadgivende Udvalg vedrørende Uddeling af Statens Forfatterunderstøttelser, kunde tages med paa Raad.

Jeg er enig i, at det alene er nulevende danske Forfattere, der kan komme i Betragtning. Som det ærede Medlem Hr. Chr. Christiansen vil jeg imidlertid ogsaa slutte mig til Tanken om at optage en Bestemmelse om, at en Forfatters Enke kunde beholde det paagældende Beløb, naar Omstændighederne talte derfor.

I Bemærkningerne nævnes, at baade skønlitterære og faglitterære Forfattere skal komme i Betragtning. Det er sikkert nødvendigt, fordi det er vanskeligt at trække en Grænse mellem disse to Kategorier. Principielt beklager jeg det, fordi det nu engang er saadan, at de skønlitterære Forfattere skal leve af at skrive Bøger, medens det meget sjældent er Tilfældet med de faglitterære.

Selve Fordelingsprincippet, hvorefter man gaar ud fra det Antal Bøger, hver Forfatter har i samtlige Biblioteker, er der sikkert intet at indvende imod af praktiske Grunde. Men hertil kunde føjes den Specialfordeling, som Udvalget af 1941 har foreslaaet, og som skulde omfatte en Trediedel af Midlerne og bruges til Uddeling efter de samme Principper, som det nævnte Forfatterudvalg arbejder efter. Til Begrundelse herfor kan jeg anføre, for at nævne Eksempler uden Aktualitet, at f. Eks. en Digter som Wessel eller J. P. Jacobsen ellers næppe vilde komme i Betragtning, hvis de havde levet nu, fordi de kun har skrevet en eller to Bøger. Der er ogsaa andre Forfattere, som kun har skrevet en enkelt Bog, der læses, men som til Gengæld er af saa høj Kvalitet, at den maa drages med ind her. Denne Specialfordeling skulde saaledes være til Gunst for den kvalitative Bedømmelse, som paa det her omhandlede Omraade dog maa være et væsentligt Supplement til den kvantitative.

Jeg vil ogsaa mene, at den Bemærkning bør udgaa, at Forfatterne selv skal indgive Anmeldelse om at komme i Betragtning. Forfatterne er et ømfindtligt Folkefærd, og det vil sikkert være mange af dem ubehageligt at indsende en saadan Anmeldelse, der for dem maaske kan antage Karakter af en Ansøgning, fordi de ikke ønsker at udsætte sig for et Afslag, saadan som vi kender det inden for det før nævnte Forfatterudvalg. Jeg vil derfor anbefale, at Uddelinger, i Overensstemmelse med Praxis inden for det ovennævnte Forfatterudvalg, ikke bliver afhængige af en saadan Anmeldelse.

Det er blevet indvendt mod hele denne Afgift, at den især vil komme Forfattere af Morten Korchs Type til gode; men dette er ikke Tilfældet efter en Undersøgelse, foretaget i 1940 af daværende Kontorchef i Undervisningsministeriet Torben Lund paa Grundlag af Udlaanet i et tilfældigt københavnsk Bibliotek. Ifølge denne vilde følgende Forfattere faa de højeste Portioner tildelt, nævnt efter Portionernes Størrelse: Johs. V. Jensen, Martin Andersen Nexø, Thit